

Keywords: *crime, trading in people, threats, in relation to trading in people, measures of prevention of trading in people, zagal'no-social'ni measures of prevention of trade peoples.*

Анастасова Л. О.,
студентка II курсу юридичного факультету
Дніпровського гуманітарного університету
м. Дніпро, Україна,
Науковий керівник: Хрідочкін А. В., доцент

ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

В повідомленні досліджуються особливості захисту права інтелектуальної власності в Україні. Пропонуються висновки і рекомендації.

Ключові слова: *право інтелектуальної власності, захист права інтелектуальної власності, авторські і суміжні права.*

Вступ. На протязі всього свого існування людина займалась певними справами, результатами яких були як матеріальні, так і не матеріальні речі та вироби. Треба відзначити, що постійно знаходились люди, які мали намір скористатись результатами діяльності інших, тобто вкрасти. Боротись з крадіжками матеріальних об'єктів людство навчилось дуже давно. Історії відомі приклади древніх законів, цілю яких було покарання крадіїв. Але за такою власністю як інтелектуальна було дуже складно слідкувати і контролювати законність її використання.

У наш час людина постійно стикається з інтелектуальною власністю сама цього не підозрюючи. Ми читаємо книжки, дивимось кінофільми, слухаємо музику, і це є незначною частиною того, що охоплює інтелектуальна власність. Саме тому всебічне вивчення цього питання є необхідним і актуальним у наш час. В Україні існує декілька комітетів, агентств або відомств, що опікуються соціальним захистом громадян країни стосовно їх авторських і суміжних прав це: Державне патентне відомство України, Комітет з інтелектуальної власності, Державне агентство України з авторських і суміжних прав тощо [1, с. 43].

У світовій практиці захист права інтелектуальної власності прийнято поділяти на два види - юрисдикційний і неюрисдикційний. Юрисдикційною формою захисту права інтелектуальної власності визнається діяльність уповноважених державою органів, що проводяться з метою захисту порушених суб'єктивних прав чи тих прав, що оспоруються. Сутність цієї форми захисту полягає в тому, що особи, права і законні інтереси яких порушені, звертаються за захистом до державних чи інших компетентних органів, уповноважених вжити необхідні заходи для відновлення порушеного права і припинення правопорушення. У рамках юрисдикційної форми

захисту прав, в свою чергу, виокремлюють загальний (судовий) і спеціальний (адміністративний) порядки захисту порушених прав інтелектуальної власності. За загальним порядком захист прав інтелектуальної власності та охоронюваних законом інтересів здійснюється судом.

Спеціальною формою захисту прав інтелектуальної власності є адміністративний порядок їх захисту. Він застосовується як виняток із загального правила, тобто тільки в прямо передбачених законодавством випадках. Згідно із законодавством потерпілий може звернутися за захистом своїх порушених прав до уповноваженого на це державного органу, зокрема, до Антимонопольного комітету України, Міністерства внутрішніх справ України, Державної митної служби України, Державного департаменту інтелектуальної власності Міністерства освіти і науки України, або до вищого органу відповідача, який в разі необхідності може надати такий захист.

Неюрисдикційний спосіб захисту права інтелектуальної власності характеризується тим, що це позасудовий захист, який здійснюється особою, право якої порушене, самостійно, без звернення до державних або інших компетентних органів. Такі засоби захисту застосовуються досить рідко. Це може бути відмова здійснити певні дії, що не передбачені укладеним ліцензійним договором, або відмова від виконання договору в цілому. Обрані засоби самозахисту прав не повинні суперечити закону та моральним засадам суспільства [2, с. 321].

Юрисдикційна форма захисту прав інтелектуальної власності передбачає цивільно-правовий, кримінально-правовий та адміністративно-правовий захист порушених прав.

Цивільно-правовий захист права інтелектуальної власності. Під цивільно-правовим захистом прав інтелектуальної власності розуміють передбачені законом матеріально-правові заходи примусового характеру, за допомогою яких здійснюється визнання або відновлення порушених прав інтелектуальної власності, припинення правопорушення, а також майновий вплив на правопорушника. Захисту права інтелектуальної власності на результати інтелектуальної діяльності новий ЦК України присвячує ст. 432, яка проголошує, що кожна особа має право звернутися до суду за захистом свого права інтелектуальної власності відповідно до ст. 16 цього Кодексу.

Поряд із цивільно-правовим захистом прав інтелектуальної власності у сучасній юридичній літературі вирізняють господарсько-правовий захист порушених прав інтелектуальної власності підприємств, установ, організацій, інших юридичних осіб (у тому числі іноземних), та громадян – суб'єктів підприємницької діяльності.

Загальними цивільно-правовими способами захисту прав, які поширюються також і на захист прав інтелектуальної власності є: визнання прав; визнання правочину недійсним; припинення дії, яка порушує права; відновлення становища, яке існувало до порушення; примусове виконання обов'язку в натурі; зміна правовідношення; припинення правовідношення;

відшкодування збитків та інші способи відшкодування майнової шкоди; відшкодування моральної (немайнової) шкоди.

Кримінально-правовий захист прав інтелектуальної власності. Законодавство України, як і багатьох інших держав, поряд із засобами цивільно-правового захисту прав інтелектуальної власності, встановлює кримінальну відповідальність за їх порушення. Кримінальна відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності настає, якщо правласнику завдана матеріальна шкода у значному, великому або у особливо великому розмірах.

За Кримінальним кодексом України (далі - КК України), кримінально-правовий захист права інтелектуальної власності здійснюється статтями 176–177 цього Кодексу. Стаття 176 КК України присвячена захисту авторського права і суміжних прав. Вона має назву «Порушення авторського права і суміжних прав», до яких належать: 1) незаконне відтворення, розповсюдження творів науки, літератури, мистецтва, комп'ютерних програм і баз даних; 2) незаконне відтворення, розповсюдження виконань, фонограм і програм мовлення, їх незаконне тиражування та розповсюдження на аудіо- та відеокасетах, дискетах, інших носіях інформації; 3) інше використання чужих творів, комп'ютерних програм і баз даних, об'єктів суміжних прав без дозволу осіб, які мають авторське право або суміжні права.

Законодавство України встановлює жорстку кримінальну відповідальність за незаконне виробництво, експорт, імпорту, зберігання, реалізацію та переміщення дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання та сировини для їх виробництва, якщо ці дії вчинені у значних або у великих розмірах [3, с. 76].

Норми адміністративного права, що стосуються захисту прав інтелектуальної власності, містяться в Кодексі України про адміністративні правопорушення, Митному кодексі України, законах України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», «Про охорону прав на промислові зразки», «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», «Про охорону прав на зазначення походження товарів», «Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем», «Про охорону прав на сорти рослин», «Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних» та «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування».

В Україні також діє Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції», яким передбачено розгляд адміністративних правопорушень, що стосуються недобросовісної конкуренції, за зверненням до Антимонопольного комітету України або до його територіальних органів із заявою про вжиття заходів по захисту порушених прав. До таких дій, як недобросовісна конкуренція, належать: неправомірне використання чужого імені, фірмового найменування, торговельних марок; введення в обіг під своїм позначенням товарів іншого виробника; неправомірний збір, розголошення

та використання комерційної таємниці, а також інші протиправні дії [4, с. 229].

Висновок. Самий головний але водночас прикрий висновок, який можна зробити це те, що хоча система захисту права інтелектуальної власності в Україні й відповідає міжнародним стандартам, сама система є вкрай недосконалою. Потрібно розробляти нові принципи захисту прав власників інтелектуальної власності, а також більш жорстку систему захисту прав інтелектуальної власності, застосування якої має назавжди відбити у порушника бажання використати неправомірно твір чи об'єкт промислової власності. Недоліками існуючої системи захисту права інтелектуальної власності є також відсутність спеціалізованих судів і суддів, що зумовлює досить тривалі строки розгляду навіть не дуже складних справ з приводу порушення права інтелектуальної власності.

Ще однією причиною недостатньої ефективності захисту права інтелектуальної власності є численні можливості уникнути відповідальності порушника за невиконання уже прийнятого судом рішення у справі на користь позивача, що дає йому можливість зволікати з виконанням довгі роки.

Список використаних джерел:

1. Доріс Л. Захист прав інтелектуальної власності: норми міжнародного і національного законодавства та їх правозастосування: практичний посібник / Л. Доріс, П. Рей, В.О. Жаров, Т. Шевелева, І. Василенко, В. Дроб'язко. – К.: К.І.С., 2007. – 448 с.

2. Хрідочкін А. В. Інтелектуальна власність: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів: навчальний посібник / А. В. Хрідочкін, А. А. Хрідочкіна, О. В. Леонова. – Дніпропетровськ: ДГУ, 2014. – 380 с.

3. Кримінальний кодекс України : чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 11 червня 2017 року (офіц.текст) – К.: Паливода А.В., 2017 – 212 с.

4. Харченко В. Б. Суспільно-небезпечні наслідки злочинного порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності / В. Б. Харченко // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Право. – 2011. Вип. 9. – С. 225–233.

Анастасова Л. О. Особенности защиты права интеллектуальной собственности в Украине

В сообщении исследуются особенности защиты права интеллектуальной собственности в Украине. Предлагаются выводы и рекомендации.

Ключевые слова: право интеллектуальной собственности, защита права интеллектуальной собственности, авторские и смежные права.

Anastasova L. O. Osoblivosti to defence of right of intellectual ownership in Ukraine

In a report the features of defence of right of intellectual ownership are probed in Ukraine. Conclusions and recommendations are offered.

Keywords: *right of intellectual ownership, defence of right of intellectual ownership, author and contiguous rights.*

Бобровник Р. С.,

*студент II курсу юридичного факультету
Дніпропетровського гуманітарного університету,*

м. Дніпро, Україна,

Науковий керівник: Хрідочкін А. В., доцент

**СКЛАДОВІ ЕЛЕМЕНТИ АВТОРСЬКОГО ПРАВА
ТА ЙОГО МІСЦЕ В СИСТЕМІ ПРАВА
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ**

В повідомленні досліджуються складові елементи авторського права та його місце в системі права інтелектуальної власності. Пропонуються висновки і рекомендації.

Ключові слова: *авторське право, елементи авторського права, система права інтелектуальної власності, свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості.*

Вступ. Наразі авторське право є повноцінним інститутом правової системи української держави, питання авторського права належить до цивілістики. Авторське право – ключова галузь права інтелектуальної власності. Правові засади, що стосуються висунутої теми містяться у Конституції, де статтею 41 проголошується: кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності. Стаття 54 визначає, що громадянам гарантується свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості, захист інтелектуальної власності, їхніх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності. Кожний громадянин має право на результати своєї інтелектуальної, творчої діяльності; ніхто не може використовувати або поширювати їх без його згоди, за винятками, встановленими законом [1].

Базові поняття, що стосуються даної галузі закріплені законодавством у Законі України «Про авторське право і суміжні права». Окрім визначень, цей Закон охороняє особисті немайнові права і майнові права авторів та їх правонаступників, пов'язані із створенням та використанням творів науки, літератури і мистецтва – авторське право, і права виконавців, виробників фонограм і відеограм та організацій мовлення – суміжні права.